

út at koyra

5/97

LAGT TIL RÆTTIS: EIRIKUR LINDENSKOV

Úr bilasøgu Føroya - 2. partur:

» - hin fyrsta bilin streyk aftur og fram allan dagin...«

Áðrenn fyrstu bilarnir komu, var flutningur av vörum og tilfari sum aðrastaðni í Føroyum - við hestavognum, ella við leypum á klyvbera. Ymsir høvdu hest og vogn og koyrdu fyrri fólk, meðan handilsmenn sum Valdemar Lützen høvdu sjálvir hest og vogn og fastar menn til hetta arbeiði - at koyra kol og koks til fólk.

Hestavognar vóru tó brúktir langa tíð eftir, at fyrstu bilarnir vóru komnir. Ikki fyrr enn nakað út í 30-umumíð datt hesin flutningsmáti mestsum burtur.

Tað var ikki langt, ið kundi koyrast, tá fyrstu bilarnir komu. Vegir vóru í sjálvum býnum, og vegur var komin niðan í Høydalar í 1907, tá Sanatorið var bygt og koyrandi hevur verið eftir torv- og uppdyrkingsarvegnum niðan til Sundsbrúna. Koyrast kundi eisini út á Hospitalið, tá hetta nokk er farið í gerð í 1922.

Fyrsti bilurin - ein Ford TT, sum Johannes Olsen og Júst Sivertsen keyptu. Børnini í lastini eru børn hjá Wenzel Petersen, Nancy, Elsa og Johs. Myndirna eigur Meinhardt Arge, bilasøluumaður í Havn.

» - Sum eitt dømi um, at hin nýggja tíðin hevur funnið veg eisini til henda avkrók í heiminum, streyk hin fyrsta „bilin“ mánadagin aftur og fram gjøgnum Havnar gøtur - sjálvsagt við einum riðli av forvitnum mannabørnum aftur úr sær...«, skrivaði Tingakrossur 10. mai 1922

niðan í Quillingsgarð, har Wenzel og Vilhelmi tá hildu til.

Planck dugdi at koyra bil

Í Føroyum vóru tá eingir froyingar, ið dugdu at koyra bil, men William Planck - dani arbeiðdi í Føroyum tá. Hann hevði lært at koyra bil, áðrenn hann kom hendaveg, og lærði teir fyrstu froyingararnar at koyra.

Dimmalætting skrivur um henda bil 10. og 13. maj 1922:

»Færernes første auto-

mobil: Havet er som bekendt Færingers store Landevej, men vi begynder ogsaa efterhaanden at komme godt med her paa Færerne, hvad angaar moderne Befordringsmidler paa Landjorden.

Cyklister har vi snart mange af - efter enkeltes Mening altfor mange - og adgangen til at faa cykler er i den seneste tid blevet betydelig lettere, idet saadanne nu kan købes ihvertfald her i Thorshavn, medens man tidligere for at faa fat i en »højlehest« (den færøske betegnelse for Cykel)

maatte rekvirere den fra København.

Fleiri súkkla

Cyklisternes Antal er i den sidste tid bleven forøget med en motorcyklist, og endskønt som bekendt »en Svale gør ingen Sommer«, saa betegner Motorcyklen ubestrideligt et fremskridt paa dette Omraade, tiltrods for at dens Virksomhed som forholdene for Tiden ligger, maa foregaa indfenfor ret trange Grænser.

»Og Høns, Gæs, Ænder etc. der til at begynde med fjernede sig med alle Tegn paa Skræk og Rædsel, naar Motorcyklen viste sig i Farvandet, er nu allerede saa smaat begyndt at vænne sig til Dyret og betragter det ikke med samme Mistro som tidligere.

Hvorledes Forholdene vil stille sig for Færernes første Automobil (en Ford Lastbil), der i Lørdags fortes hertil med Island, og hvis Ankomst overværedes af en saa stor Tilskuerskare, som ingen fyrstelig besøgende behøvede at skamme sig over, kan man endnu ikke

have megen begrundet Mening om, men at den betegner et Fremskridt og har mange Fordele fremfor andre Køretøjer - maaske ogsaa enkelte Ulemper - er ubestrideligt.

Álitismaður skal koyra bilin

Bilens første Chauffør bliver den ene af Ejerne, Montør Johs Olsen hvis kendte Paalidelighed og Dygtighed vil være Borgernes en Garanti for, at Bilin vil blive ført paa fuldt ud forsvarlig Maade, hvilket selvfølgelig er en af den største Vigtighed under vore vanskelige Kommunikationsforhold. Da Bilin er af forholdsvis store Dimensioner - den laster et Ton - vil det være vanskeligt for den at komme frem i den gamle hydel, medens den i de nyere Gader har en større bevægelsesfrihed.

Bilin fortes i Triumf til »Quillingsgaard«, hvor den indlogeredes for Natten.

Bilin ejes af Montør Johs. Olsen og Vognmand Júst Sivertsen og er indkøbt gennem Dhrr. Wenzel Pet-

ersen og Vilhelm Nielsen her i byen, der har overtaget Agenturet for Henry Ford; den kostede i Indkøb 4.500 Kr.; med Fragten (500 Kr.) og andre Omkostninger kommer den til at staa Ejerne talt i godt 5.000 Kr. Bilin agtes anvendt saavel til Fragt - som Passengerbefordring.

De i Mandags foretagne Prøveture forløb til fuld Tilfredshed, og overværedes, som man nok kan tænke sig, af et stort og interessert Publikum.»

Vaksin: 1 kr Børn: 50 oyru

Og 13. mai stendur:

»Automobilin var hele Dagen i Gaar i Turavl Virksomhed. Ruten er foreløbig fra Boghandlen „niðan á hals“ og retur.

Pris pr. Tur: Voksne 1 Kr., Børn 50 Öre. Der var hele Tiden en ganske overvældende Tilstrømning af Passagerer, og alting forløb uden mindste Uheld.»

Og Tingakrossur skrivur somuleiðis 10. og 24. mai:

»Fyrsta bilin. Sum eitt dømi um, at hin nýggja tíðin hevur funnið veg eisini til henda avkrók í heiminum, streyk hin fyrsta »bilin« mánadagin aftur og fram gjøgnum Havnar gøtur - sjálvsagt við einum riðli av forvitnum mannabørnum aftur úr sær.

Tað er ein miðalstór lastbil, ið nakrir ungir Havnamenn hava fingið sær til at koyra handelsvørur, torv og annað slíkt við. Hon sigst at hava kosta 4.800 krónur umframt 500 krónur í frakt.»

Koyrandi heilt niðan á Sundsbrúna!

Og 24. mai stendur:

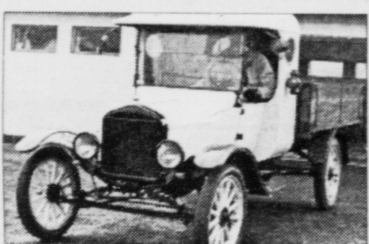
»Ein rekord, Harri blaðstjóri, Tygum sýnast ikki at vita um teir stóru hendingar, vit nú uppliva í Havnini dag og dagliga viðvíkjandi bilkoyslu. Lesa tygum ikki »Dimmu«? Ella lást tygum bara sum einki?

Tað mátti annars verið vert at »notera« hesi stórtíðindi. »Dimma« sigur frá: »Der er i den seneste tid foretaget Køreture til Sanatoriet og op til Sundsbrüg«

At hugsa sær til at ein bil hevur kkoyst henda langa veg, sum sanniliga er nógso drúgvur hjá manni við tungum torvleysi á baki; her heita ikki rekord í bilsgøgni, so veit eg ikki, hvat ein rekord er.

Savna tilfar um bilasøguna

Er onkur, ið hevur okkurt áhugaverd tilfar, myndir ella annað, ið sigur eitthvørt um bilasøguni, ella veit onkur um onkran, ið kann siga frá onkrum áhugaverdum, eru tey væla komin at venda sær til Føroya Ellisakfór, yviri við Strond 22, telefon 16799 ella fax er 18099. Tað ber eisini til at venda sær til Sosialin út at koyra.

Hesin Ford TT á Vatnsøyrum er sama slag, sum fyrsti bilur, ið kom til Føroya